

שמות פרק כב

(יז) מְכַשֶּׁפָה לֹא תַחֲיֶה:

ויקרא פרק יח

(כא) וּמִזְרַעַךְ לֹא-תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֶּלֶךְ וְלֹא תַחֲלֵל אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְקֹוֹק:

(כד) אֶל-תִּטְמְאוּ בְכָל-אֱלֹהֵי כִי בְכָל-אֱלֹהֵי נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם:

(כה) וַיִּטְמַא הָאָרֶץ וַאֲפָקֵד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקַּא הָאָרֶץ אֶת-יִשְׁבִּיָּהּ:

ויקרא פרק יט

(כו) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנוּ:

(כז) לֹא תִקְפוּ פֶּאת רֵאשֵׁיכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זִקְנֶךָ:

(כח) וְשָׂרֵט לִנְפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרֵכֶם וּכְתֹבֶת קַעֲקַע לֹא תִתְּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְקֹוֹק:

(כט) אֵל תַּחֲלֵל אֶת בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ זָמָּה:

(ל) אֶת שְׁבֹתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ אֲנִי יְקֹוֹק:

(לא) אֵל תִּפְנוּ אֵל הָאֲבוֹת וְאֵל הַיְדֻעָנִים אֵל תִּבְקָשׁוּ לְטַמְאָה בְּהֵם אֲנִי יְקֹוֹק אֱלֹהֵיכֶם:

ויקרא פרק כ

(ב) וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַרְ אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרַעוֹ לַמֶּלֶךְ מוֹת יוֹמֵת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמֶהוּ בְּאֶבֶן:

(ג) וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקְרֵב עִמּוֹ כִּי מִזְרַעוֹ נָתַן לַמֶּלֶךְ לְמַעַן טַמְא אֶת-מִקְדָּשִׁי וְלַחֲלֵל אֶת-שֵׁם קְדָשִׁי:

(ד) וְאִם הָעֵלֶם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בְּתֵתוֹ מִזְרַעוֹ לַמֶּלֶךְ לְבִלְתִּי הִמִּית אֹתוֹ:

(ה) וְשִׁמְתִי אֲנִי אֶת-פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא וּבִמְשַׁפְּחֹתוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶתֵּן כָּל-הַזְּנָיִם אַחֲרָיו לְזָנוֹת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְרֵב עִמָּם:

(ו) וְהִנְפֹשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל-הָאֲבוֹת וְאֶל-הַיְדֻעָנִים לְזָנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנִתְּתִי אֶת-פְּנֵי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקְרֵב עִמּוֹ:

(ז) וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְקֹוֹק אֱלֹהֵיכֶם:

(ח) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְקֹוֹק מְקַדְּשְׁכֶם:

(כו) וְהִיִּיתֶם לִי קְדָשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְקֹוֹק וְאֲבַדְל אֶתְכֶם מִן-הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:

(כז) וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּהֵם אֹב אוֹ יְדַעְנֵי מוֹת יוֹמֵתוֹ בְּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמִיָּהם בָּם: פ

דברים פרק יח

(ט) כִּי אֵתָּה בָּא אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֵבֹת הַגּוֹיִם הַהֵם:

(י) לֹא יִמְצָא בְּךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבֵתוֹ בְּאִשׁ קָסָם קְסָמִים מְעוֹנִן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף:

(יא) וְחָבֵר חָבֵר וְשָׂאֵל אֹב וְיְדַעְנֵי וְדָרַשׁ אֵל הַמֵּתִים:

(יב) כִּי תוֹעֵבֵת יְקֹוֹק כָּל עֲשֵׂה אֱלֹהֵי וּבְגִלָּל הַתוֹעֵבֵת הָאֵלֶּה יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיךָ:

(יג) תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ: ○

(יד) כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֵתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֵל מַעֲנִיִּים וְאֵל קְסָמִים יִשְׁמְעוּ וְאֵתָּה לֹא כֵן נָתַן לָךְ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ:

(טו) נְבִיא מִקְרֵבךָ מֵאַחֲרֶיךָ כְּמִנֵּי יְקִים לָךְ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ אֵלֶיךָ תִּשְׁמְעוּ:

ישעיהו פרק ח

(יט) וְכִי יֹאמְרוּ אֵלֵיכֶם דְּרָשׁוּ אֵל הָאֲבוֹת וְאֵל הַיְדֻעָנִים הַמְצַפְצָפִים וְהַמְהַגְּגִים הַלּוֹא עִם אֵל אֱלֹהֵיו יְדַרֵּשׁ בְּעַד הַחַיִּים אֵל הַמֵּתִים:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סז עמוד ב

אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמן כשפים - שמכחישין פמליא של מעלה. +דברים ד'+ אין עוד מלבדו, אמר רבי חנינא:

אפילו לדבר כשפים. ההיא איתתא דהות קא מהדרא למשקל עפרא מתותי כרעיה דרבי חנינא. אמר לה: אי

מסתייעת - זילי עבידי, אין עוד מלבדו כתיב. איני, והאמר רבי יוחנן: למה נקרא שמן כשפים - שמכחישין פמליא

של מעלה! - שאני רבי חנינא דנפיש זכותיה.

אבן עזרא דברים פרק יח

(יא) וחבר חבר - אלה האומרים שיחברו השדים. אוב וידעוני - פירשתיו. ודורש אל המתים - כהולכים אל בית

הקברות ולוקחים עצם אדם מת ובעבור מחשבתו ושגעונו, תראה לו דמות צורות בחלום גם בהקיץ, וכל אלה תועבות

השם, כי האמת להיות לב האדם תמים עם בוראו. וכאשר ישען על חכמתו לבקש האמת, ומה שיהיה, חוץ מהשם,

הנה לבו חסר, כי הוא משובש. והרוצה לדרוש ידרוש מהשם על פי הנביא, על כן כתוב אחריו: נביא מקרברך

אבן עזרא ויקרא פרק יט

(לא) האבת מגזרת וכאבות חדשים (איוב לב, יט), כי הם עיקר זאת האומנות. והידענים מגזרת דעת, שיבקשו לדעת

העתידות. וריקי מוח אמרו לולי שהאבות אמת גם כן דרך הכשוף לא אסרם הכתוב. ואני אומר הפך דבריהם, כי

הכתוב לא אסר האמת רק השקר, והעד האילילים והפסילים. ולולי שאין רצוני להאריך הייתי מבאר דבר בעלת אוב

בראיות גמורות. וטעם אל תפנו ליודע האומנות. וטעם אל תבקשו - לשאול כשאל. וטעם אני ה' אלהיכם - שלא

תבקשו כי אם השם לבדו, והנה הזכיר לטמאה, כי נפש הפונה והמבקשת טמאה היא, כי איננה דבקה בשם:

רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק יא

הלכה יד

אסור לשאול בעל אוב או בעל ידעוני שנאמר לא ימצא בך מעביר וגו' ושואל אוב וידעוני, נמצאת למד שבעל אוב וידעוני עצמן בסקילה והנשאל בהן ט באזהרה ומכין אותו מכת מרדות, ואם כיון מעשיו ועשה כפי מאמרו לוקה.

הלכה טו

י המכשף חייב סקילה והוא שעשה מעשה כשפים, אבל האוחז את העינים והוא שיראה שעשה והוא לא עשה לוקה מכת מרדות, מפני שלא זה שנאמר במכשף בכלל לא ימצא בך הוא ולא שניתן לאזהרת מיתת בית דין הוא ואין לוקין עליו שנאמר מכשפה לא תחיה.

הלכה טז

ודברים האלו כולן דברי שקר וכזב הן והם שהטעו בהן עובדי כוכבים הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהגו אחריהן, ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להמשך בהבלים אלו ולא להעלות על לב שיש תועלת בהן, שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, ונאמר כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן וגו', כל המאמין בדברים האלו וכיוצא בהן ומחשב בלבו שהן אמת ודבר חכמה אבל התורה אסרתן אינן אלא מן הסכלים ומחסרי הדעת ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלימה, אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות שכל אלו הדברים שאסרה תורה אינם דברי חכמה אלא תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת ונטשו כל דרכי האמת בגללן, ומפני זה אמרה תורה כשהזירה על כל אלו ההבלים תמים תהיה עם ה' אלהיך.

רמב"ן דברים פרק יח

(ט - יב) לא תלמד לעשות כתועבת הגוים ההם - גם זו מצוה מבוארת, שכבר אמר (ויקרא יח ג) וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיהם לא תלכו, ועתה יזכיר מעשיהם ויאמר שהם תועבה לפני השם. והזכיר מעביר בנו ובתו באש - והוא מין ממניי הכשוף על דרך הפשט, או המולך על דעת רבותינו (סנה סד:), והוא האמת כמו שפירשתי במקומו (ויקרא יח כא). והזכיר מכשף - שם כלל לכל הכשפים. וחובר חבר ושואל אוב וידעוני - והם פרטים בכשוף, ואסר אותם גם לשואל. ודרש אל המתים - כאוב עצמו, ובכל ענין שידרוש אליהם. והזכיר קוסם קסמים - והיא מחשבה בעתידות בכלל, מלשון קסם על שפתי מלך במשפט לא ימעל פיו (משלי טז י), כמו שאמר (יהושע יג כב) בלעם בן בעור הקוסם, והיה מנחש כמו שא' בו (במ' כד, א) ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים, וכתוב (ש"א כח, ח) קסמי נא לי באוב: והזכיר בפרט, מעון - והוא היודע בעננים, ומנחש - הוא המביט בעופות בכנפיהם או בצפצוף, כענין שכתוב (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. והוא לשון נגזר מלשון חשתי ולא התמהמהתי (תהלים קיט ס), שכל מה שימחר להודיע בעתיד קודם היותו יקרא נחש, כלומר נחיש ונקדים לדעת. ואמר הכתוב כי תועבת ה' כל עושה אלה - ולא אמר "עושה כל אלה", כי הכתוב ידבר על רובם, כי המעון והמנחש אינה תועבה ולא הוריש הכנענים בעבורם, כי כל בני אדם יתאו לדעת עתידות למו ומתעסקין בחכמות רבות כאלה לדעתם:

ועתה דע והבן בעיניי הכשפים, כי הבורא יתברך כאשר ברא הכל מאין עשה העליונים מנהיגי התחתונים אשר למטה מהן, ונתן כח הארץ וכל אשר עליה בכוכבים ובמזלות לפי הנהגתם ומבטם בהם כאשר הוא מנוסה בחכמת האיציטגנינות, ועשה עוד על הכוכבים והמזלות מנהיגים מלאכים ושרים שהם נפש להם. והנה הנהגתם מעת היותם עד לעולם ועד, גזירת עליונים אשר שם להם. אבל היה מנפלאותיו העצומות, ששם בכח המנהיגים העליונים דרכי תמורות, וכחות להמיר הנהגת אשר למטה מהם, שאם יהיה מבט הכוכבים (בפניו) [בפנים] אשר כנגד הארץ טובה או רעה לארץ או לעם או לאיש, ימירו אותם הפנים העליונים עליו להפך במבט עצמו, כענין שאמרו תמורת ענג נגע. ועשה כן, להיות הוא יתברך שמו מהשנא עדניא זמניא, קורא למי הים לעשות בהם כרצונו, והופך לבקר צלמות, מבלי שינוי טבעו של עולם, ושיעשו הכוכבים והמזלות מהלכם כסדרן:

ועל כן אמר בעל ספר הלבנה החכם בנגרמונסי"א, כשהלבנה והיא נקראת גלגל העולם בראש טלה על דרך משל, ויהיה פניו מול פלוני, תעשה תמונה לדבר פלוני ויוחק בה שם השעה ושם המלאך הממונה עליה מן השמות ההם הנזכרים באותו הספר, ותעשה הקטרה פלונית בענין כך וכך, יהיה המבט עליה לרעה לנתוש ולנתוש ולהאביד ולהרוס, וכאשר תהיה הלבנה במזל פלוני תעשה תמונה והקטרה בענין פלוני לכל טובה לבנות ולנטוע. והנה גם זה הנהגת הלבנה בכח מנהיגיה, אבל הנהגה הפשוטה אשר במהלכה הוא חפץ הבורא יתברך, אשר שם בהם מאז, וזה היפך. וזה סוד הכשפים וכחם שאמרו בהם (חולין ז ב) שהם מכחישים פמליי של מעלה, לומר שהם היפך הכחות הפשוטים והם הכחשה לפמליי בצד מהצדדין, ועל כן ראוי שתאסור אותם התורה שיונח העולם למנהגו ולטבעו הפשוט שהוא חפץ בוראו. וגם זה מטעמי איסור הכלאים, כי יבואו מן ההרכבות צמחים יעשו פעולות נכרות יולידו שינויים ממנהגו של עולם לרע או לטוב, מלבד שהן עצמן שינוי ביצירה, כאשר פירשתי כבר (ויקרא יט ט):

ורבים יתחסדו בנחשים לומר שאין בהם אמת כלל, כי מי יגיד לעורב ולעגור מה יהיה. ואנחנו לא נוכל להכחיש דברים יתפרסמו לעיני רואים. ורבותינו גם כן יודו בהם, כמו שאמרו בואלה שמות רבה (ויק"ר לב ב, קהלת רבה י כג), כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ), זה העורב וחכמת הטיאריין. העופות בלשון ערב טא"ר, וחכמי העופות יקראו טיאריין. ועוד מוזכר מזה הענין בגמרא (גיטין מה א):

אבל יש לענין הזה סוד, וכבר הודענו (ויקרא יח כה) כי יש למזלות שרים ינהיגו אותם והם נפשות לכדורי הגלגלים, ושרי זנב וטלה הקרובים לארץ והם הנקראים נגידי התלי יודיעו העתידות, ומהם נעשים סימנים בעופות שבהם יודיעו עתידות. ולא לזמן גדול ולא עתידות רחוקות יגידו רק בעתידות הקרובות לבא יודיעו, מהם בקול העוף בקראו בקול מר על מת ומהם בפרישות כנפיו, והוא שאמר יוליך את הקול, למגידיים בקולם, ובעל כנפים, לרומזים בכנפיהם. וכל זה איננו תועבה בעמים אבל חכמה תחשב להם, וכך אמרו (במדב"ר יט ג) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם (מ"א ה י), מה היתה

חכמתן של בני קדם שהיו יודעין וערומים בטייר, וכן יאמר הכתוב (ישעיה ב' ו) כי מלאו מקדם ועוננים כפלשתים. והנה שלמה למד זה בכלל חכמותיו. והידיעה היא הבנת הצפוף, והערמה לסבור ענין בפרישות הכנפים: וכאשר כלל הכתוב המעוננים והקוסמים עם התועבות הנזכרות, חזר ופירש (בפסוק יד) הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו כי חכמתם לדעת הבאות, ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך - יאמר הנה אסר לך השם המעשים האלה הנזכרים בעבור שהם תועבות לפניו ובגללם הוריש הגוים ההם מפניך, ואסר לך הנחשים והקוסמים בעבור שעשה לך מעלה גדולה לתתך עליון על כל גויי הארץ שיקים בקרבך נביא ויתן דבריו בפיו, ואתה תשמע ממנו מה יפעל אל ולא תצטרך אתה בעתידות אל קוסם ומנחש, שיקבלו אותם מן הכוכבים או מן השפלים בשרי מעלה שאין כל דבריהם אמת ולא יודיעו בכל הצריך, אבל הנבואה תודיע חפץ השם ולא יפול דבר מכל דבריה, והוא שיפרש (בפסוק כב) הוא הדבר אשר לא דברו ה' - והנה אתה חלקו וסגולתו שומע עצתו מפיו, והם חלק המזלות הולכים אחריהם, וזה טעם לא כן נתן לך ה' אלהיך, שלא נתן לך כאשר נתן להם, כטעם אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים (לעיל ד' יט) כאשר פירשתי (ויקרא יח כה). ובספרי (שופטים קעד), אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו, שמא תאמר להם יש במה לשאול ולי אין לי, תלמוד לומר ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך. והנה זו ראייה בכל מה שפירשנו, כי הנחשים שורש דבר נמצא בהם ולכן היה לישראל טענה במניעה מהם: (יג) וטעם תמים תהיה עם ה' אלהיך - שנייחד לבבנו אליו לבדו, ונאמין שהוא לבדו עושה כל והוא היודע אמתת כל עתיד, וממנו לבדו נדרוש העתידות, מנביאי או מאנשי חסידיו רצוני לומר אורים ותומים. ולא נדרוש מהוברי שמים ולא מזולתם, ולא נבטח שיבואו דבריהם על כל פנים, אבל אם נשמע דבר מהם נאמר הכל בידי שמים, כי הוא אלהי האלהים עליון על הכל היכול בכל משנה מערכות הכוכבים והמזלות כרצונו מפר אותות בדים וקוסמים יהולל. ונאמין שכל הבאות תהיינה כפי התקרב האדם לעבודתו. ולפיכך אחר אזהרת שאלת העתידות מקוסם ודורש בעד החיים אל המתים אמר שתהיה תמים עם השם בכל אלה, ולא תירא ממגיד עתיד אבל מנביאו תדרוש ואליו תשמע. וזה דעת אונקלוס, שלים תהא בדחלתא דה' אלהך, שלא תהיה חסר ביראתו, כי "תמים" הוא השלם בדבר, כמו שה תמים (שמות יב ה) שאין בו מום ושום חסרון. וזו מצות עשה, וכבר הזכרתי זה בפסוק והיה תמים (בראשית יז א):

ספר העיקרים מאמר ג פרק ח

השפע האלהי הזה שאמרנו שהוא הכרחי שימצא כדי שעל ידו יודעו הדברים הנרצים אצל השם יתברך מהבלתי נרצים, איננו בחק האדם ששיג השפע ההוא עצמו מזולת רצון אלהי, כי אין זה מדרך הטבע שתחול רוח השכל הנבדל מחומר על הדבר החמרי, ובעבור זה היו כל הקדמונים מרחיקים שיחול רוח אלהים על האדם ויתנבא בכח עליון ויגיד העתידות, ולזה היו האומות הקודמות עושים צורות והקטרות ותפלות לכוכבים להוריד רוחניות איזה כוכב על צורה מה, כדי שעל ידה יחול רוח הכוכב ההוא שהוא נשוא בגשם הכוכב על האדם שהוא גשמי, ויגיד העתידות בכח רוח הכוכב ההוא השופע על האיש ההוא, וזה ענין הקסם.

וליהות כל האנשים כוספים לדעת העתיד להתחדש עליהם מיום אל יום בכל פרטי עניניהם, היו הקדמונים נמשכים אחר הקוסמים וידיעת משפטי הכוכבים, והיו קצת האומות עושים כשפים ועובדים השדים כפי חלוף מדרגותיהם, אלו עובדים לשדי האש ומעבירים בניהם ובנותיהם באש ואלו עובדים לשדי האויר, שכן כתב רבינו הא"י בתשובה כי יש שדים מיסוד האש ויש שדים מיסוד האויר, וכל זה היו עושים כדי שיחול עליהם רוח טומאה מן השדים להגיד עתידותיהם. ויש שהיו עושים עשונים והקטרות להתחבר עם המתים ולנים בבית הקברות כדי שיחול עליהם רוח טומאה מן המתים, עד שהיו קוברין מתיהם בבתי ע"ז שלהם והיו נאספים שם האנשים והנשים יחד ועומדים על הקברים ומתפללים שם, ומתוך כך היה רוח הטומאה מן המתים חל עליהם או על כומריהם ומגידים להם העתידות הקרובות לבא עליהם, כמו שכתב הרמב"ן ז"ל בדרשה שלו שקבל מהיודעים במלאכת האוב, שהדבר ההוא היה נעשה על ידי איש ואשה שעומדים על הקבר זה לראשו זה לרגליו ויש להם קשקוש קטן באמצע אומרים השבעות ומקשקשין בקשקוש ההוא והאשה רואה והאיש שואל ואומרים להם העתיד לבוא עליהם בקרוב, כמו שהיה הענין בשאול עם האשה בעלת אוב, ואמר שם כי זאת השאלה היא היותר ברורה לשואלי השדים. ואמר עוד כי מכאן נשאר לנוצרים לקבור מתיהם בבית תפלתם ולהתפלל יחד האנשים והנשים, ומקשקשין בקשקוש בשעת קבורת מתיהם, לפי שהאומות ההם כשחזרו לדת הנוצרים השאירו מנהג אבותיהם בידיהם, כמו שנשאר בידם גם כן מנהג עובדי האש, לעשות מדורות גדולות בלילה אחת בעת יכנס השמש במזל סרטן מן המזלות האמתיים בעלי הצורות בכל שנה ושנה ולרקד ולטפח סביב המדורה ולהקיף אותה ולדלג עליה. וכל אלו הדרכים לפי שהם עבודה לשדים ומצד רוח טומאה, הרחיקה אותם התורה ואמרה לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים (דברים י"ח י"א).

ובארה הטעם בזה כי תועבת ה' אלהיך כל עושה אלה וגו' (דברים י"ח י"ב), כלומר לפי שהוא יתברך קדוש ומשרתיו קדושים וטהורים, ראוי שתרחקו מכל הדברים הללו שהם מצד רוח הטומאה, ועל כן הזהירה על הטמאות וחייבה כרת לטמא הנכנס למקדש, כי רוח הטומאה תהיה סבה שיסתלק רוח הקדש מן המקדש. ושב לבאר כי סבת עשיית האומות כל אלו הדברים היא כדי לידע על ידם העתידות, להיותם חושבים שאי אפשר שידעו משום צד אחר ושאי אפשר שיחול רוח האלהי הקדוש על האדם, וזהו שאמר כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו (דברים י"ח י"ד), כלומר לפי שאין צד אחר לשמוע ממנו לפי דעתם, ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך, כלומר אין הדבר כמו שחשבו הם אבל יקים לך השם נביא מקרבך מאחריך כמוני שיחול עליו הרוח האלהי הקדוש וממנו תשמע העתידות, ולא תדאג לומר שלא יהיה לך דרך לדעת העתידות כמו שיש לשאר האומות ושתהיה חסר זה השלמות, שאינו כן, כי תם ושלם תהיה עם ה' אלהיך, כי מלבד שתהיה תם, רוצה לומר שלם בשלמות האנושי שהוא העקר, גם תהיה תמים בשלמות הזה, ולזה כפל המ"ם, כלומר לא תחסר כל עמו, כי הוא יודיעך העתידות גם כן על ידי נביאיו, ועל כן לא תצטרך להמשך אחר הקוסמים ולא אחר עבודת השדים ולא לשאל

אוב וידעוני לדעת העתידות, כי כל אלו הדברים אף על פי שהם מודיעים העתידות, להיותם מצד רוח הטומאה מרחיקים את האדם משלמותו ואי אפשר להיות האדם על ידם תמים ושלם השלמות האנושי, לפי שאי אפשר שיודעו על ידם הדברים הנרצים אצל השם מהבלתי נרצים, ועל כן אמר תמים תהיה עם ה' אלהיך (דברים י"ח י"ג), לרמוז שאין האומות תמימים בשלמות האנושי אבל אתה תהיה תמים עם ה' אלהיך בשני השלמות על ידי הנביא המתנבא ברוח הקודש וברצון אלהי, לפי שתדע על ידו הדברים הנרצים אצל האל. ואמר עם ה' אלהיך לבאר כי עיקר מציאות הנבואה בנביאים הוא לזה התכלית בלבד, כלומר להזהיר על קיום התורה ועל עבודת השם ועשיית הדברים הנרצים לו יתברך להיות האדם תמים עם השם ולא להגדת העתידות, כמו שיתבאר זה בפרק י"ב מזה המאמר...

רבינו בחיי שמות פרק כב

(יז) מכשפה לא תחיה. ענין הכשוף הוא חבור דברים חלוקים זה מזה וכאשר יחבר אותם הדברים למטה זה עם זה כן יתחברו ויתערבו הכחות אשר למעלה זה עם זה ותצא מביניהם פעולה נפלאה נכרית, ואיסור כלאים נוטה לזה קצת כי הוא מערבב הכחות למעלה אשר הפרוד והרחוק ראוי בהם, והחבור בהם מזיק מאד.

והנה חרטומי מצרים עיקר חכמתם היה ענין הכשוף והיו עושים בהם דברים נפלאים בדרך טבע, ודרשו רז"ל: (סנהדרין סג ב) למה נקרא שמן כשפין שמכחישים פמליא של מעלה, והכחשת הפמליא הוא כשאדם עושה למטה הרכבת דברים שהם הפך הכחות הפשוטים הנגזרים בתנועת הגלגלים ובגזרת עירין שהם נפש להם, והם הנקראים "פמליא של מעלה", וראוי לאדם שיניח העולם שיתנהג כמנהגו וכפי טבעו הפשוט שהוא רצון בוראו יתברך שבראו כך, ואם תתעסק בכשפים יש בזה צד הכחשה וכן דעת הרמב"ן.

אבל דעת רבינו חננאל ז"ל בפירושו במסכת סנהדרין: מכחישין. נראין כאלו מכחישין, ואמר כי אין לכשפים פעולה כי אם מה שיגזור ה' יתברך, וכענין שאמר ר' חנינא לאותה אשה: (דברים ד, לה) "אין עוד מלבדו" כתיב, ואף על גב דמשני התם: שאני ר' חנינא דנפיש זכותיה, שנויא הוא ולא סמכינן עליה ואדרבי חנינא אתי תברן.

ואם תשאל כיון שאין לכשפים פעולה אלא במקום שהקב"ה גוזר למה אסרתה תורה ולמה חייבה מיתה למכשף, והטעם מפני שעבר על גזרתו של הקדוש ברוך הוא לעשות מה שמנע ממנו, השתא מה מי שעבר על גזרת מלך בשר ודם חייב מיתה על גזרתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה, ע"כ דבריו ז"ל. ומפני שישראל היו מורגלים בחכמה הזאת כי הם היוצאים ממצרים עתה מחדש וקרוב הדבר מאד שיטעו בני אדם אחריה, על כן הוצרך הכתוב למנוע מהם לאסור החכמה הזאת, וכדי להוסיף חומרא בדבר לא אמר הכתוב "מכשפה מות תמות" אלא: "לא תחיה", כי רצה הכתוב להחמיר הענין בלאו שלא להחיותה, כשם שהחמיר בשבעת עממין, ואמר: (דב' כ, טז) "לא תחיה כל נשמה". והזכיר "מכשפה לא תחיה" ולא "מכשף" מפני שהכשפים מצויים בנשים יותר, ואין מעשה האוב נעשה כי אם באשה, ולכך אמר הכתוב: (ויק' כז, כז) "ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני", וכבר הזכירו בספרי הכשפים כי ענין האוב אשה עומדת בקבר המת על מראשותיו, והאיש מרגלותיו, ונער באמצע והקשקוש בידו מצלצל ומקשקש בו, והנה זה הורגל בין האומות באותם הזמנים במאד מאד, ממנו נעתק במקומות במלכות אדום שאנו שרויים ביניהם שיש להם כלי קשקוש שהם מקשקשים במגדלים שלהם ואין זה לאומה אחרת, יצא להם מן השורש הזה שהוא שורש פורה ראש ולענה.

ספר החינוך מצוה סב

שלא להחיות מכשף

...משרשי המצוה, שידוע כי ענין הכשוף דבר רע עד מאוד וגורם כמה תקלות לבני אדם, איני צריך להאריך בו שידועים הדברים. ועל כן נצטוינו לסלק מן העולם המשתדל בזה, לפי שהוא בא כנגד חפץ השם, שהוא חפץ בישובו ושיתנהג הכל בדרך הטבע שהוטבע בתחילת הבריאה, וזה בא לשנות הכל.

וענין הכישוף הוא לפי דעתי כן, שהשם ברוך הוא שם בתחילת הבריאה לכל דבר ודבר מדברי העולם טבע לפעול פעולתו טובה וישרה לטובת בני העולם אשר ברא, וציוה כל אחד לפעול פעלו למינהו, כמו שכתוב בפרשת בראשית [א', י"ב ואילך] למינהו על הנבראים, וגם על כל אחד ואחד המשיל כח מלמעלה להכריחו על מעשהו, כמו שאמרו זכרונם לברכה [בראשית רבה פרשה י', ו'] אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שאומר לו גדל. ומלבד פעולתן שעושה כל אחד ואחד בטבעו, יש להם פעולה אחרת בהתערבם מין מהן עם מין אחר, ובמלאכת התערבות יש בה צדדין שלא הורשו בני אדם להשתמש בהן, כי יודע אלהים שסוף המעשה היוצא לבני אדם באותן צדדין רע להן ומפני זה מנעם מהם. וזהו אמרם זכרונם לברכה דרך כלל, כל שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי [שבת דף ס"ז ע"א], כלומר אין לאסרו מפני צד כישוף, אחר שיש תועלת בו מצוי בנסיון באמת אין זה מן הצדדין האסורין, כי לא נאסרו רק מצד הנזק שבהן. ועוד יש באותן צדדי התערבות והתחבולות האסורות לעשות ענין אחר שנאסרו בעבורו, לפי שכח אותו התערבות עולה כל כך שמבטל מפעולתו לפי שעה כח המזל הממונה על שני המינין, והמשל על זה, כמו שאתה רואה שהמרכיב מין בשאינו מינו יחדשו לברוא מין שלישי, נמצא שביטלה ההרכבה כח שניהם. ועל כן נמנעו מהעלות על רוחנו אף כי נעשה בידינו דבר שמראה בנו רצון להחליף דבר במעשי האל השלמות. ואפשר שיעלה בידינו מזה רמז משרשי כלאי זרעים ובהמה ושעטנז, ובמקומם נאריך במ בעזרת השם. וזהו שאמרו זכרונם לברכה [סנהדרין דף ס"ז ע"ב] למה נקרא שמם כשפים, שמכחישין פמליא של מעלה ושל מטה. כלומר שכוחן עולה לפי שעה יותר מכח הממונים עליהם, וראה כיוון דבריהם ז"ל שאמרו פמליא של מעלה ולא אמרו גזירת מעלה, לפי שהשם ברוך הוא הוא גזרו ורצה מתחילת הבריאה להיות הפעולה הזאת יוצאת מבין שניהם בהתערבם, ובו תוכחת מגולה אל הממונים עליהם, אבל אמרו שכח הפמליא מוכחש מכל מקום. ומי שקרבת שכלו באור פני מלך, וכח זכותו יעלה על כח הממונים, לא יירא המעשה הזה והכחשותיו, כמו שמצינו בגמרא במסכת שבת שאמר החכם אל המכשפה...

משנה מסכת פסחים פרק ד

משנה ט

[י] ששה דברים עשה חזקיה המלך על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו גירר עצמות אביו על מטה של חבלים והודו לו כיתת נחש הנחשת והודו לו **גנז ספר רפואות והודו לו על שלשה לא הודו לו** קיצץ דלתות של היכל ושיגרן למלך אשור ולא הודו לו סתם מי גיחון העליון ולא הודו לו עיבר ניסן בניסן ולא הודו לו:

רש"י מסכת פסחים דף נו עמוד א

וגנז ספר רפואות - כדכתיב והטוב (והישר) בעיניך עשיתי ואמרינן בברכות שגנז ספר רפואות, לפי שלא היה לבם נכנע על חולים אלא מתרפאין מיד.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת פסחים פרק ד

[י] הלכה זו היא תוספתא, אבל ראיתי לפרשה ג"כ לפי שיש בה תועליות. ספר רפואות, היה ספר שהיה בו סדר רפואות במה שאין מן הדין להתרפות בו, כגון מה שמדמין בעלי "הטלסמאת" שאם עושין "טלסם" בסדר מסוים מועיל לחולי פלוני וכיוצא בזה מדברים האסורים, ומחברו לא חברו אלא על דרך הלימוד בטבעי המציאות לא כדי להשתמש במשהו ממה שנכלל בו, וזה מותר כמו שיתבאר לך שדברים שהזהיר ה' מלעשותם מותר ללמדם ולדעת אותם, כי ה' אמר לא תלמד לעשות ובא בקבלה אבל אתה למד להבין ולהורות. וכאשר קלקלו בני אדם ונתרפאו בו גנזו. ואפשר שהיה ספר שיש בו הרכבת סמים המזיקין כגון סם פלוני מרכיבין אותו כך, ומשקין אותו כך, וגורם למחלה זו וזו, ורפואתו בכך וכך, שכשיראה הרופא אותם המחלות ידע שסם פלוני השקוהו ונותן לו דברים נגדיים שיצילוהו, וכאשר קלקלו בני אדם והיו הורגין בו גנזו. ולא הארכתי לדבר בענין זה אלא מפני ששמעתי וגם פירשו לי ששלמה חבר ספר רפואות שאם חלה אדם באיזו מחלה שהיא פנה אליו ועשה כמו שהוא אומר ומתרפא, וראה חזקיה שלא היו בני אדם בוטחים בה' במחלותיהם אלא על ספר הרפואות, עמד וגנזו. ומלבד אפסות דבר זה ומה שיש בו מן ההזיות, הנה ייחסו לחזקיה ולסיעתו שהודו לו סכלות שאין ליחס דוגמתה אלא לגרועים שבהמון. ולפי דמיונם המשובש והמטופש אם רעב אדם ופנה אל הלחם ואכלו שמתרפא מאותו הצער הגדול בלי ספק, האם נאמר שהסיר בטחונו מה', והוי שוטים יאמר להם, כי כמו שאני מודה לה' בעת האוכל שהמציא לי דבר להסיר רעבוני ולהחיותני ולקיימני, כך נודה לו על שהמציא רפואה המרפאה את מחלתי כשאתממש בה. ולא הייתי צריך לסתור פירוש זה הגרוע לולי פרסומו.

רמב"ן בראשית הקדמה

וכל הנמסר למשה רבינו בשערי הבינה הכל נכתב בתורה בפירוש או שרמוזה בתיבות או בגימטריאות או בצורת האותיות הכתובות כהלכתן או המשתנות בצורה כגון הלפופות והעקומות וזולתן או בקוצי האותיות ובכתריהם... וכי מנין יבא אליהו בן ברכאל הבוזי ויגלה להם לישראל חדרי בהמות ולויתן ומנין יבא יחזקאל ויגלה להם חדרי מרכבה אלא הה"ד הביאני המלך חדריו כלומר שהכל נלמד מהתורה ושלמה המלך שנתן לו אלהים החכמה והמדע הכל מן התורה הי' לו וממנה למד עד סוף כל התולדות ואפי' כחות העשבים וסגולתם עד שכתוב בה אפי' ספר רפואות וכענין שכתוב וידבר על העצים מן הארץ אשר בלבנון ועד האזוב אשר יוצא בקיר וראיתי הספר המתורגם הנקרא חוכמתא רבתא דשלמה וכתוב בו ולא ממקום הות תולדתא חידתא למלך או לשליט דחדיו מעלנא דכל ב"נ לעלמא ומפקנא שויאת חדיו מיטול כן צלית ואיתיהיבת לי רוחא דחכמתא וקרית ואתית לי רוחא דאידעתא צבית בה יתיר מן שבטא וכרסוותא.

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף נו עמוד א

ואחר ששה דברים אלו נתגלגלו לששה דברים שעשה חזקיהו מלך יהודה שעל שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו ואלו הם גירר עצמות אביו במטה של חבלים כלומר שהולינו לקבור כאחד העם ולא רצה לקברו בכבוד כדרך שאר מלכים מפני קדוש השם שיתגנה על רשעו ויוסרו הרשעי' וכתת נחש הנחשת שעשה משה מפני שהיו כל ישראל טועים אחריו וגנז ספר רפואות והוא ספר חברוהו חכמי התכונה בעשיית צורות בשעות ידועות על פי מערכת הכוכבי' ומבטי המזלות וכל צורה מהם מועילה לחולי ידוע והוא דבר אסור מן התורה כמו שביארנו בשביעי של סנהדרין ולזה הודו לו בכך וי"מ בספר רפואות שחברו שלמה בטבעי כל הדברים

חתם סופר מסכת פסחים דף נו עמוד א

כיתת נחש הנחשת. בחולין ו' א' אמרי' ע"ז אפשר בא אסא ויהושפט ולא ביערו אלא מקום הניחו לו להתגדר ע"ש ונראה שהיה הנחש הלז לתועלת גדול להמאמיני' בה' ולא טעו אחריו לעשותו ע"ז ולהם היה בזה תועלת גדול לראות כי הוא ית' מחיה בהממית ומרפא בהארס ואם תרצה לעמוד על דברינו תעי' מ"ש רמב"ן בפ' נחש הנחשת כי ההסתכלות בו היתה סכנה עצומה להנשוכי' מהנחש שרף והקב"ה הראה שהוא הרופא נאמן חוץ לטבע המציאות ולכן שמרוהו לדורות שיהיה בזה רפואה להמתפתי' אחר ספר הרפואות להסיר בטחונו מהי"ת יביט בנחש הנחשת וחי חיי נצחי' ישום אל ה' בטחונו וישבחהו על טובתו שהזמין רפואות הללו עמ"ש הרמב"ם בפ' המשנה בשמעת' ואח"כ תעיין ברמב"ן פ' בחוקותי ותהי' רפואה למכתך ולכן לא כתתוהו האשונים אעפ"י שהיה בזה מכשול לרשעים הטועים כל כה"ג אמרי' ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם אבל חזקי' יעץ לגנז ספר רפואות ותו לא נצטרך לנחש הנחשת ונראה אע"ג דעי"ז איכא ס"נ וכבר רבים מתו ע"י שנגנז אותו הספר מ"מ כיון שעי"ז כתת נחש הנחשת שעבדוהו לע"ז ובמקום ע"ז כתיב בכל נפשכם:

אוב וידעוניתלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סה עמוד א

משנה. בעל אוב - זה פיתום המדבר משחין, וידעוני - זה המדבר בפיו. הרי אלו בסקילה. והנשאל בהם באזהרה.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סה עמוד ב

תנו רבנן: בעל אוב - זה המדבר בין הפרקים ומבין אצילי ידיו. ידעוני - זה המניח עצם ידוע בפיו, והוא מדבר מאליו. מיתבי +ישעיהו כ"ט+ והיה כאוב מארץ קולך, מאי לאו דמשתעי כי אורחיה? - לא, דסליק ויתבי בין הפרקים ומשתעי. תא שמע: +שמאל א' כ"ח+ ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עלי מן הארץ, מאי לאו דמשתעי כי אורחיה? - לא, דיתבי בין הפרקים ומשתעי. תנו רבנן: בעל אוב, אחד המעלה בזכורו ואחד הנשאל בגולגולת. מה בין זה לזה? מעלה בזכורו - אינו עולה כדרכו ואינו עולה בשבת. נשאל בגולגולת - עולה כדרכו, ועולה בשבת. עולה? להיכא סליק? הא קמיה מנח! אלא אימא: עונה כדרכו, ועונה בשבת. ואף שאלה זו שאל טורנוסרפוס הרשע את רבי עקיבא. אמר לו: ומה יום מיומים? אמר לו: ומה גבר מגוברין? - אמר ליה: דמרי צבי. - שבת נמי, דמרי צבי. - אמר ליה: הכי קאמינא לך, מי יימר דהאידינא שבתא? - אמר לו: נהר סבטיון יוכיח, בעל אוב יוכיח, קברו של אביו יוכיח, שאין מעלה עשן בשבת. אמר לו: ביזיתו, ביישתו, וקיללתו.

שואל אוב היינו ודרש אל המתים! דורש למתים - כדתניא: +דברים י"ח+ ודורש אל המתים - זה המרעיב עצמו והולך ולן בבית הקברות כדי שתשרה עליו רוח טומאה. וכשהיה רבי עקיבא מגיע למקרא זה היה בוכה, ומה המרעיב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טומאה - שורה עליו רוח טומאה, המרעיב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טהרה - על אחת כמה וכמה. אבל מה אעשה שעונותינו גרמו לנו שנאמר +ישעיהו נ"ט+ כי [אם] עונותיכם היו מבדלים ביניכם לבין אלהיכם. אמר רבא: אי בעו צדיקי ברו עלמא, שנאמר כי עונותיכם היו מבדלים וגו'. רבא ברא גברא, שדריה לקמיה דרבי זירא. הוה קא משתעי בהדיה, ולא הוה קא מהדר ליה. אמר ליה: מן חבריא את, הדר לעפריך. רב חנינא ורב אושעיא הוו יתבי כל מעלי שבתא ועסקי בספר יצירה, ומיברו להו עיגלא תילתא, ואכלי ליה. תנו רבנן: מעונן, רבי שמעון אומר: זה המעביר שבעה מיני זכור על העין. וחכמים אומרים: זה האוחז את העינים. רבי עקיבא אומר: זה המחשב עתים ושעות, ואומר: היום יפה לצאת, למחר יפה ליקח, לימודי ערבי שביעות חטיין יפות, עיקורי קטניות מהיות רעות. תנו רבנן: מנחש - זה האומר פתו נפלה מפיו מקלו נפלה מידו. בנו קורא לו מאחריו. עורב קורא לו, צבי הפסיקו בדרך, נחש מימינו ושועל משמאלו.

שמואל א פרק כח

(ה) ויִרְא שְׂאוּל אֶת מַחְנֵה פְּלִשְׁתִּים ויִרְא ויִחַרד לְבוּ מְאֹד :

(ו) וישאל שְׂאוּל בִּיקוֹק וְלֹא עָנָהוּ יְקוֹק גַּם בְּחַלְמוֹת גַּם בְּאוּרִים גַּם בְּנְבִיאִם :

(ז) ויאמר שְׂאוּל לַעֲבָדָיו בְּקִשׁוּ לִי אִשֶׁת בְּעַלְת אֹב וְאֶלְכָה אֵלֶיהָ וְאֶדְרֹשָׁה בָּהּ ויאמרו עֲבָדָיו אֵלָיו הֲנֵה אִשֶׁת בְּעַלְת אֹב בְּעֵין דָּוָר :

(ח) ויתחפש שְׂאוּל וילבש בגדים אחרים וילך הוא ושְׁנֵי אֲנָשִׁים עִמּוֹ ויבאו אֶל הָאִשָּׁה לִילָה ויאמר <קסומי> קסמי נָא לִי בָּאוֹב וְהַעֲלֵי לִי אֶת אִשְׁר אֲמַר אֵלַיךְ :

(ט) ויתאמר הָאִשָּׁה אֵלָיו הֲנֵה אֶתָּה יָדַעְתָּ אֶת אִשְׁר עָשָׂה שְׂאוּל אִשְׁר הִכְרִית אֶת הָאֲבוֹת וְאֶת הַיָּדְעָנִי מִן הָאָרֶץ וְלָמָּה אֶתָּה מִתְנַקֵּשׁ בְּנִפְשֵׁי לְהַמִּיתָנִי :

(י) וישבע לה שְׂאוּל בִּיקוֹק לֵאמֹר חֵי יְקוֹק אִם יִקְרָךְ עוֹן בְּדָבָר הַזֶּה :

(יא) ויתאמר הָאִשָּׁה אֶת מִי אַעֲלֶה לָךְ ויאמר אֶת שְׂמוֹאֵל הַעֲלֵי לִי :

(יב) ותרֹא הָאִשָּׁה אֶת שְׂמוֹאֵל וְתִזְעַק בְּקוֹל גְּדוֹל וְתֹאמַר הָאִשָּׁה אֶל שְׂאוּל לֵאמֹר לָמָּה רְמִיתָנִי וְאֶתָּה שְׂאוּל :

(יג) ויאמר לה הַמֶּלֶךְ אֵל תִּירָאִי כִּי מָה רָאִית וְתֹאמַר הָאִשָּׁה אֶל שְׂאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֲלִים מִן הָאָרֶץ :

(יד) ויאמר לה מָה תִּתְּרֵנִי וְתֹאמַר אִישׁ זָקֵן עֲלֶה וְהוּא עֵטָה מְעִיל וְיִדַע שְׂאוּל כִּי שְׂמוֹאֵל הוּא ויקד אֲפִים אֶרְצָה וישתחוּ : ○

(טו) ויאמר שְׂמוֹאֵל אֶל שְׂאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתָּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי ויאמר שְׂאוּל צַר לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּי וְאֱלֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא עֲנִי עוֹד גַּם בְּיַד הַנְּבִיאִם גַּם בְּחַלְמוֹת וְאֶקְרָא לָךְ לְהוֹדִיעַנִי מָה אַעֲשֶׂה : ○

(טז) ויאמר שְׂמוֹאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאַלְנִי ויקוק סָר מֵעָלַיךְ ויהי עָרֶךְ :

(יז) ויעש יְקוֹק לוֹ כַּאֲשֶׁר דָּבָר בְּיַד ויקרע יְקוֹק אֶת הַמַּמְלָכָה מִיַּד וְיִתְּנָה לְרַעַף לְדָוִד :

(יח) כַּאֲשֶׁר לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְקוֹק וְלֹא עָשִׂית חֲרוֹן אַפּוֹ בַעֲמַלְק עַל כֵּן הִדְבַּר הַזֶּה עָשָׂה לָךְ יְקוֹק הַיּוֹם הַזֶּה :

(יט) ויתן יְקוֹק גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּמִחַר אֶתָּה וּבְנֵיךְ עִמִּי גַם אֶת מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְקוֹק בְּיַד פְּלִשְׁתִּים :

(כ) וימחר שְׂאוּל ויפל מֵלֵא קוֹמָתוֹ אֶרְצָה ויִרְא מְאֹד מִדְּבַרֵי שְׂמוֹאֵל גַּם כַּח לֹא הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה :

דברי הימים א פרק י

(יג) וימת שְׂאוּל בְּמַעַלּוֹ אִשְׁר מַעַל בִּיקוֹק עַל דָּבָר יְקוֹק אִשְׁר לֹא שָׁמַר וְגַם לְשְׂאוּל בָּאוֹב לְדָרוֹשׁ :

(יד) וְלֹא דָרַשׁ בִּיקוֹק וַיִּמִּיתֵהוּ וַיִּסַּב אֶת הַמְּלוּכָה לְדָוִד בֶּן יִשָּׁי : פ

רד"ק שמואל א פרק כח

(ו) וישאל שאל בה' ולא ענהו - ובדברי הימים אמר ולא דרש בה' אלא כיון שדרש באוב אחר כן כאילו לא דרש בה' שהרי השוה דרישתו באוב בדרישתו בה' ומה שאמר וישאל שאל בה' מפרש אחר כן במה שאל ואמר גם בחלומות גם באורים גם בנביאים וכל גם וגם לרבות האחד על חבירו כמו גם אתה גם בנך גם בן בנך ופירוש בחלומות באנשים שעושין שאלת חלום ומה שאמר באורים והם לא היו אצלו שהרי היו עם אביתר שהיה עם דוד אפשר ששלח שם אנשים לשאל בהם על המלחמה הזאת ופי' בנביאים תלמידי שמואל הנביא כמו שכתוב להקת נביאים נבאים וגו':

(כ) וימהר שאל - מהר להשתחות כנגד שמואל כלומר כנגד הקול שהיה שומע כי הוא לא היה רואהו כמו שעתידיים אנו לפרש:

(כד) ותפרו מצות - ... ואני רואה לפרש הנה מעשה האוב לפי מה שנמצא כתוב אמרו רז"ל בעל אוב זה המדבר מבין הפרקים ומבין אצילי ידיו ידעוני זה המניח עצם חיה ששמה ידוע בפיו ומדברים דברים העתידיים ופירוש מבין הפרקים שמשמיע קול נמוך מבין פרקי איבריו ומתחת שחיו על ידי מעשים שעושה שמקיש בזרועותיו וי"א אף מקטיר קטרת לשד והשד הוא העונה והמדבר ואמרו עוד בעל אוב אחד המעלה בזכורו ואחד הנשאל בגלגלת ופי' המעלה בזכורו שמדמה שמעלה המת ומדבר ומשמיע קול מתחת הארץ מעל פי הקבר כדרך ששמע שאל קולו של שמואל והקול נמוך מאד כמו שכתוב והיה כאוב מארץ קולך הנשאל בגלגלת גם הוא יקרא אוב ופירושו שיש עמו גלגלת של אבן שוהם או של זכוכית זכה ועושה מעשים עד שידמה שיוצא קול נמוך מאד וידמה לו באותו הקול שואל ומשיב כן פירשו רז"ל, והרב החכם הגדול רמב"מ ז"ל פירש במעשה אוב בהקשת זרועותיו שאמר שאוחז שרביט של הדם בידו ומניפו והוא מדבר בלאט בדברים ידועים אצלם אחרי אשר הקטיר קטורת ידוע אצלם עד שישמע השואל כאילו אחד מדבר עמו ומשיבו על מה שהוא שואל בדברים מתחת לארץ בקול נמוך מאד וכאילו אינו נכר באוזן אלא במחשבה מרגיש בו ופי' מעשה גלגלת שלוקח גלגלת המת ומקטיר לה קטרת ומנחש בה עד שישמע כאלו קול יוצא מתחת שחיו שפל עד מאד ומשיבו ועוד אמרו רז"ל שלשה דברים נאמרו במעלה זכורו המעלה רואהו ואינו שומעו ומי שצריך לו שומעו ואינו רואהו מי שאינו צריך לו לא שומעו ולא רואהו כן שמואל אשה שהעלתהו ראתהו ולא שמעתהו שאל שהיה צריך לו שמעו ולא ראהו ואבנר ועמשא שלא נצטרכו לו לא שמעוהו ולא ראהו וראינו מחלוקת בין הגאונים בדבר הזה וכלם נשתוו כי מעשה האוב הבל ותוהו ודברי כזב והתול אבל יש מהם אומרים כי לא דבר שמואל עם שאלו וחסו ושלום לא עלה שמואל מקברו ולא דבר אבל האשה עשתה הכל ברמאות כי מיד הכירה כי שאלו הוא אך להראות לו כי מצד החכמה הכירה ומצאה דבר זה אמרה למה רמיתני ואתה שאלו ודרך בעלת אוב להביא בן אדם שמדבר מתוך מחבואו בלשון נמוך וכאשר בא שאלו לדרוש מאתה וראתה אותו נבהל וידעה כי למחר יהיה יוצא למלחמה וכל ישראל היו בפחד גדול וידעה מה שעשה שאלו שהרג כהני ה' שמה בפי המגיד הדברים הנאמרים בפרשה ומה שאמר ויאמר שמואל אל שאלו על מחשבת שאלו כי היה חושב כי שמואל היה המדבר אליו ומה שאמר ולא עשית חרון אפו בעמלק ידוע היה דבר זה כי מאותה שעה אמר לו שמואל וימאסך מהיות מלך ומה שאמר לרעך לדוד ידוע היה זה בכל ישראל כי דוד נמשח למלך ומה שאמר מחר אתה ובניך עמי מדרך סברא אמר זה, זהו פי' רב שמואל בן חפני הגאון ז"ל ואמר אף על פי שמשמעות דברי החכמים ז"ל בגמרא כי אמת היה שהחיתה האשה את שמואל לא יקבלו הדברים במקום שיש מכחישים להם מן השכל אבל רב סעדיה ורב האי הגאונים ז"ל אמרו אמת הוא כי רחוק הוא שתדע האשה העתידות וכן שתחיה היא את המת בחכמת האוב אך הבורא יתברך החיה את שמואל כדי לספר לשאלו את כל הקורות העתידות לבה עליו והיא האשה אשר לא ידעה בכל אלה נבהלה כמו שנאמר ותזעק בקול גדול ואשר אמרה האשה את מי אעלה לך דברי התולים הם כי דעתה היה לעשות כמנהגה אלה דבריהם, ויש לתמוה לדברי הגאונים האלה אם הקב"ה החיה את שמואל כדי לספר לשאלו הקורות הבאות עליו למה לא אמר לו על ידי חלומות או על ידי אורים או על ידי הנביאים אלא על ידי אשה בעלת אוב ועוד איך היה נעלם משאלו שהיה חכם ומלך אשר היו עמו כמה חכמים גדולים אם ענין אוב נעשה על ידי אדם מדבר מתוך מחבואו ומי יאמר שיטעה הוא בזה ואין זה הדעת מקבלו והנכון הוא מה שפירשנו:

רלב"ג שמואל א פרק כח

(ז) בקשו לי אשת בעלת אוב - הנה זה היה חטא עצום ולזה גנה שאלו על זה החטא כמו שנזכרו חטאיו וגם שאלו באוב לדרוש:

קסמי נא לי באוב - ראוי שתדע כי ענין האוב הוא לעורר הדמיון כדי שיגיע לו מין ממיני הקסם ולזה לא ישמע קולו כי אם לשואל והוא ישמע קול נמוך מאד כאמרו והיה כאוב מארץ קולך וכבר בארנו בשני מספר מלחמות ה' מה שיש בענין ההודעה אשר תגיע בקסם מהחסרון והנה אמרו ז"ל שענין האוב הוא שהמעלה את המת הוא בלתי שומע דבר אבל רואה תמונת המת הוא והשואל לא יראה התמונה ההיא אבל ישמע דברים מה לפי מחשבתו על שאלתו ולזה לא ראה תמונת שמואל זולת האשה אשר העלתהו ולא שמעה היא הדברי' אבל שמע אותם שאלו כי היא שמה התבודדותה בדבר התמונה ההיא ולזה הראתהו לה דמיונה אחר עשותה פעולות מה לעורר דמיונה והתבודדותה בזה ואולם שאלו לבדו שמע אלו הדברים להתבודד דמיונו בדבר השאלה עם מה שעוררה היא דמיונו בפעולות שעשתה ולזה ייוחס זה הקסם לזה ומפני זה אמר קסמי נא לי באוב וידמה כי אחר שעשתה מה שעשת' לעורר זה הקסם נתברר לה מי הוא זה אשר העלתה אותו ושהשואל ממנה זה הוא שאלו ולזה זעקה האשה בקול גדול בראותה תמונת מי שהעלתהו כי ממנה התבאר לה שאשר העלתה אותו הוא שמואל הנביא לא איש אחר שיהיה שמו שמואל ושהשואל ממנה הוא שאלו:

(יט) מחר אתה ובניך עמי - ר"ל שיהיו מתים כמוהו, והנה בענין ההודעה ההיא אשר הגיע לשאלו ספקות ראוי שנשתדל בהתרתם, הספק האחד איך יתכן שתגיע נבואה לשמואל אחר המות וזה בלתי אפשר לפי מה שביארנו

מענין הנבואה ומהותה בשני מספר מלחמות ה' כל שכן שיגיע ממנו דבור מורגש לשאול עם העדר ממנו כלי הדבור, והספק השני איך יתכן שיגיע באמצעות בהעלאה באוב מאמר כזה שהוא נבואי לפי מה שביארנו מענין אלו ההודעות במאמר השני מספר מלחמות ה', ואנחנו אומרים בהתר הספק הראשון כי על דרך האמת לא הועלה ממנו ולא הגיע ממנו דבור לשאול על דרך האמת אבל היה זה כולו פועל מפעלות הדמיון כמו שזכרנו ומזה הצד הותר הספק הראשון, ואולם הספק השני יותר ממה שאומר והוא כי שאול היה לו כח מה נבואי כאמרו הגם שאול בנביאים והנה עם התעוררות דמיונו מזה הפעל ומה שהתאמ' לו מדברי שמואל בחייו שנתבאר לו מהם שהשם יתברך קרע הממלכה ממנו ונתנה לדוד כמו שאמר שאול לדוד ידעתי כי מלך תמלוך וגו' ונתבאר לו בחוש היות השם יתברך עם דוד והיותו סר ממנו הגיעו מזאת הפעולה כל אלו הדברים הנזכרים פה וקצתם היו נודעים לו קודם זה וקצתם נודעו לו בזה המקום מצד כח מה נבואי והוא אמרו ויתן ה' גם את ישראל ביד פלשתים ומחר אתה ובניך עמי וגו' ובכאן הותרו אלו הספקות באופן שלם לפי הנראה לנו:

עבודת המולך

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סד עמוד ב

אמר רב יהודה: אינו חייב עד שיעבירונו דרך העברה. היכי דמי? אמר אביי: שרגא דליבני במיצעי, נורא מהאי גיסא ונורא מהאי גיסא, רבא אמר: כמשוורתא דפוריא.

רש"י מסכת סנהדרין דף סד עמוד ב

שרגא דליבני - שורת לבנים גבוה, לבנה על גבי לבנה, והאש מכאן ומכאן ומעבירין עליו ואינו שורפו, מדקתני לקמן: המעביר עצמו פטור, אלמא לאחר העברה הוא חי, והא דאמרינן (סנהדרין סג, ב) גבי חזקיה שסכתו אמו סלמנדרא לאו למולך היה אלא לאלהי ספרוים, דהתם שריפה כתיב. רבא אמר כמשוורתא דפוריא - אינו מעבירו ברגליו אלא קופץ ברגליו כדרך שהתינוקות קופצין בימי הפורים, שהיתה חפירה בארץ והאש בוער בו והוא קופץ משפה לשפה. דרך העברתו - עבודתו של מולך.

רש"י ויקרא פרק יח

(כא) למלך - עבודה זרה היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הבן ברגליו בין שתי מדורות האש: לא תתן - זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך - זו (היא) העברת האש:

רמב"ן ויקרא פרק יח

(כא) למולך - עבודה זרה ששמה מולך. והזכירו הכתוב בשם הידיעה, כי היה במצרים ידוע להם. ורבי אברהם אמר כי יתכן שהוא מלכום תועבת בני עמון (מ"ב כג יג). וכן נראה, כי כתוב (מ"א יא ז) אז יבנה שלמה במה לכמוש שקוץ מואב ולמולך שקוץ בני עמון, וגם הוא היה ידוע להם: וכתב רש"י וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים והכומרים עושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הבן ברגליו בין שתי מדורות האש. לא תתן, זהו מסירתו לכומרים. להעביר למולך, זהו העברת מדורת האש. וזה אינו נכון, שהרי אמרו בגמרא סנהדרין (סד ב) העבירו ברגל פטור, אלא כמשוורתא דפוריא שהוא מעבירו בתוך האש ממש. והזכיר בו הכתוב נתינה והעברה באש, שאינו חייב עד שימסרנו לכומרים והעבירו באש, כמו שמפורש בסנהדרין. וכן מה שאמר הרב שמוסרו לכומרים והם מעבירין אותו, וכך כתב אף בפירושו במסכת סנהדרין (שם סד א), ואינו נראה כן מלשונם שם בגמרא, ועוד איך יתחייב הוא מיתה בעבודת אחרים, ולשון הכתוב עצמו מעביר בנו ובתו באש (דברים יח י) כך נדרש שהאב בעצמו מעבירו:

אבל הענין כך הוא, שהאב עצמו מוסרו לכומרים לשם שקוצם, וזהו שכתוב נתן למולך (להלן כ ג), כעין שעושים בפנים, כדכתיב ונתנם אל הכהן (לעיל טו יד). ואולי הכומרים עושין בו תנופה או הגשה לפני המולך, והם מחזירין אותו לידי האב, והוא לוקחו ומעבירו בלהב האש, וזהו מעביר בנו ובתו באש. וכך אמרו בירושלמי (סנהדרין פ"ז ה"י), לעולם אינו חייב עד שימסרנו לכומרים ויטלנו ויעבירונו, כלומר שיטלנו מהם ויעבירונו הוא. אבל לא היה שורפו, שהרי אמרו (סנהדרין סד ב) המעביר את עצמו פטור, שהוא חי אף לאחר העברה, וכך פירוש רש"י:

ועם כל זה הנראה בעיני מהכרע הפסוקים כי היה הבן למאכולת האש, שהכתוב אומר (יחזקאל כג לז) וגם את בנין אשר ילדו לי העבירו להם לאכלה, ושם (פסוק לט) נאמר ובשחטם את בניהם לגלוליהם, שהיו מעבירין אותו באש עד שישרף או שימות באש והיא שחיטתו, כי הלשון הזה "העבירו להם" במולך הוא, ואמר בו הכתוב "לאכלה", והזכיר בו שחיטה, אם כן מה שאמר "כמשוורתא דפוריא", לומר שהיו מעבירין אותו על השלהבת פעמים רבות והוא מת בלהב האש. והנה הוא חייב בדין התורה משעת העברה הראשונה משתמשול בו האור, כגון שנתפס האש באחד מאיבריו, ולכך הוצרכו לומר שהמעביר עצמו פטור, אבל היה האש אוכלת בו כי זה היה קרבנם למולך:

ולשון "מעביר באש" יאמר בכל מקום על הדבר שהוא בוער באש ואינו אוכל, מפני שנותנים אותו באש ומעבירים אותו ממנו ואינו נעשה אפר כנשרפים, כענין כלי הגוים שמלבנין אותו באש שנאמר בהן (במדבר לא כג) תעבירו באש

וטהר. ואמר בבני עמון (ש"ב יב לא) והעביר אותם במלכן, לומר ששרף אותן כאשר יעשו הלבנים במלכן. **אם כן מעביר בנו ובתו באש היא נתינתו באש שתמשול בו האור, לא העברה בעלמא, והיא העברה הנזכרת במולך, שהיא באש על דעת רבותינו, שלמדו בגזרה שוה העברה העברה, מה להלן באש אף כן באש, מה כן למולך אף להלן למולך. וראיה לדבריהם, שכתוב ביאשיהו (מ"ב כג י) וטמא את התפת אשר בגיא בן הנום לבלתי להעביר איש את בנו ואת בתו באש למולך, אם כן העברה הנזכרת במולך היא באש, וכן כתוב במנשה (דהי"ב לג ו) והוא העביר את בניו באש בגיא בן הנום. ומצאתי שכתוב באחז (מ"ב טז ג) וגם את בנו העביר באש כתועבות הגוים אשר הוריש ה' אותם מפני בני ישראל, ובדברי הימים (ב כח ג) נאמר ויבער את בניו באש כתועבות הגוים אשר הוריש, אם כן ההעברה היא הבערה באש ממש:**

ומה שאמר הכתוב (מ"ב יז לא) והספרוים שורפים את בניהם באש לאדרמלך וענמלך אלהי ספרוים, היא עבודה זרה אחרת שעבודתה לשרוף אותם לגמרי כעולה. וכן היו עושין לבעל, כמו שכתוב בירמיהו (י"ט ב) ויצאת אל גיא בן הנום, ושם (פסוקים ד ה) כתיב ומלאו את המקום הזה דם נקיים ובנו את במות הבעל לשרוף את בניהם באש עולות לבעל אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי. ועוד כתיב (שם לב לה) ויבנו את במות הבעל אשר בגיא בן הנום להעביר את בניהם ואת בנותיהם למולך אשר לא צויתים ולא עלתה על לבי לעשות התועבה הזאת. אבל מפני ששני הפסוקים האלה בבמות הבעל ושניהם בגיא בן הנום והאזהרה בשניהם אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי, ושם במקום ההוא הטמא היה שם מולך כמו שכתוב ביאשיהו, נראה מכל זה שהיו שורפין את בניהם עולות למולך והוא הבעל, ושניהם לשון קרוב במלכות ואדנות. ואינו בעל פעור ובעל זבוב, כי זה יקרא הבעל סתם כאשר יקרא המולך. אבל הזכיר בו הכתוב העברה, כי עיקר עבודתו בהעברה משתמשול בו האור, ותקרא שריפה כי ימותו שם, ולכך יקראו עולות:

וכן אני סובר, כי אלהי ספרוים הוא המולך, כי הכנוי בהם מלך, אבל היו שניהם נעבדים, כמו לאחד אדר בלשון כבוד, ולשני מלשון עונה, ושתפו בשניהם מלך והוא כמו מולך, והשריפה היא מיתתם באש כאשר פירשתי. ואם נאמר שהשקוצים האלה אינם המולך, יתכן כי בעבור היות עבודתם בבנים ובבנות להביאם באש כענין שאמר במולך, ישתפו בהם שמו מלך ובעל, ואין עבודתם שוה, כי המולך בהעברה, ואלהי ספרוים בשריפה, והבעל בשחיטה ושריפה כעולות. ונאמר שהיו במקום התופת אשר בגיא בן הנום במות לבעל, ושם (נאמר) [מנשה] עוד מולך. ומה שאמר הכתוב ויבנו את במות הבעל אשר בגיא בן הנום להעביר את בניהם למולך, יהיה פירושו ולהעביר את בניהם למולך: ורבותינו אמרו (סנהדרין סג ב) אף חזקיה מלך יהודה ביקש אביו לעשות לו כן, שישרוף אותו באש, אלא שסכתו אמו בשמן סלמנדרא, והנה אחז למולך העביר אותו כדכתיב וגם את בנו העביר באש כתועבות הגוים אשר הוריש ה' מפני בני ישראל, וזהו הלשון הכתוב במולך, אם כן היא הבערה שתמשול בו האור וימות, וניצל הצדיק בסלמנדרא הזו שבראה הקב"ה בעבורו:

ועל דרך הפשט אמרו, כי מעביר בנו ובתו באש מין ממיני הכשפים, כי בענין הכשוף נאמר (דברים יח י) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף, ואמר במנשה (דהי"ב לג ו) והוא העביר את בניו באש בגיא בן הנום ועונן ונחש וכשף ועשה אוב וידעוני, וכתיב (מ"ב יז יז) ויעבירו את בניהם ואת בנותיהם באש ויקסמו קסמים וינחשו, והמולך היא עבודה זרה שמקריבין לו הקטנים. אבל אחר שמצאנו כתוב (שם כג י) לבלתי להעביר איש את בנו ואת בתו באש למולך, נאמנו דברי רבותינו שהכל למולך באש:

אבל יתכן שהיתה העבודה ההיא להם לקסום שוא, והיו מתנבאים בה כפי סכלותם, והם נביאי הבעל המקריבים לו הבנים והבנות ויראו להם חלומות שוא ומקסם כזב, ולכן תיחס התורה ענין המולך בענין הקסמים, כי בכאן (להלן כו) סמך אל הנפש אשר תפנה אל האובות ואל הידעונים, ובמנשה תורה כל הפרשה במתנבאים לדעת העתידות בשקר: והנה הזכיר הכתוב כי העברת הזרע למולך הוא חלול השם, ובפרשה האחרת (להלן כ ג) מוסיף למען טמא את מקדשי ולחלל את שם קדשי, ואולי טעמו, למען טמא את העם המקודש לשמי שצויתי (לעיל יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה' מקדשכם. ולחלל את שם קדשי, בעברם על העבירה החמורה לפני, כי כן יאמר בעבירות החמורות, ואיש ואביו ילכו אל הנערה למען חלל את שם קדשי (עמוס ב ז). ויתכן שיאמר כן, מפני שהמקריב מזרעו למולך ואחר כן יבא אל מקדש ה' להקריב קרבן מטמא את המקדש, כי קרבנותיו טמאים ותועבה לשם, והוא עצמו טמא לעולם שנטמא ברעה שעשה, כמו שאמר באוב וידעוני לטמאה בהם (להלן יט לא), וכתיב ובגילוליהם טמאוהו (יחזקאל לו יח): והזכיר בו חלול השם, כי כאשר ישמעו הגוים שכבד את המולך בזרעו ויקריב מבהמתו קרבן לשם הוא חלול השם, וזהו שאמר הנביא (שם כג לז לח) וגם את בניהן אשר ילדו לי העבירו להם לאכלה, עוד זאת עשו לי טמאו את מקדשי ביום ההוא. ואמר (פסוק לט) ובשחטם את בניהם לגלוליהם ויבאו אל מקדשי ביום ההוא לחללו והנה כה עשו בתוך ביתי: ועל דרך האמת ישראל זרע הקודש נולדים בבית ה', וזה טעם "אשר ילדו לי", והנה המקריב אותו למולך מטמא מקדשו ומחלל שמו הגדול, כלשון ולא יחלל זרעו בעמיו (להלן כא טו). ולכך אמר בו, ואני אתן את פני באיש ההוא (שם כ ג), ושמתני אני את פני באיש ההוא (שם פסוק ה), והמשכיל יבין:

גמרא שהושמט ע"י הצנזורה

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סז עמוד א (כ"י ויניציאה)

...וכן עשו לבן סטדא בלוד ותלאוהו בערב הפסח. בן סטדא בן פנדירא הוא אמר רב חסדא בעל סטדא בועל פנדירא בעל פפום בן יהודה הוא אלא אימא אמו סטדא אמו מרים מגדלא נשיא הואי כדאמרי בפומבדיתא סטת דא מבעלה:

רש"י מסכת סנהדרין דף סז עמוד א (כ"י ויניציאה)

בן סטדא. בעל אמו סטדא שמו: סטת דא. על שם שזינתה קרי לה הכי: